

4

(Iesāku pēc-NNN. numūru, kurā apskata LF iepriekšējā gada darbu.)

tiem saistītiem jautājumiem, ka arī par visiem citiem ar LF darbības uzlabošanu saistītiem jautājumiem).

Informāciju no dalībniekiem saņem padomes locekļi - galvenokārt dalībnieku pārzinis, revīzijas komisija - ap 200 balss zīmes, komentārus, kritiku, ierosinājumus (ap 30 ar 1981. gadā), apkārtraksts - atbildes (30 -80) uz aptaujām, vēstules (ļoti maz, pēdējos pāris gados neviena).

Par apkārtraksta ietekmi uz dalībniekiem jāspriež no nepilnīgas informācijas; nezinu kā pateikt, kā būtu mainījušies balsojumu rezultāti, u.c. LF darbā, ja apkārtraksta nebūtu; no divām dalībniecēm esmu dzirdējis, ka apkārtraksts esot par "sausu". Bet-tā kā biju sagaidījis lielāku un aktīvāku reakciju uz apkārtraksta saturu nekā tas ir bijis īstenībā, tad uzskatu, ka šinī aspektā esmu bijis ne visai sekmīgs redaktors.

Grūti kaut ko ieteikt nākošajam redaktoram (vai nākošajiem redaktoriem). Neapšaubāmi, ka situācija nav viegla. Bez 2. lp. minētā, ar brīvprātīgām organizācijām saistītā iemesla, grūtības dara arī trimdinieku, ieskaitot LF dalībniekus, pakāpeniska asimilēšanās un mazās savstarpējas saskāres dēļ notiekošā savstarpējā atsvešināšanās. Viena iespēja kā LF

un vienu LF dalībnieku otram padarīt svarīgāku būtu izmantot apkārtrakstu, lai savestu kopā dalībniekus ar kopējām interesēm, piem., man pašlaik. interesē cilvēki, kam pieredze ar elektroniskiem ziņu dēļiem ("electronic bulletin boards"), citi meklē draugus, vīrus/sievas, bērni meklē citus bērnus ar ko sarakstīties, citi varbūt meklē informāciju par kādu grāmatu, rakstnieku, vai tml.

Arī informācijas plūsmu aktīvo dalībnieku starpā ie-robežo jau minētie faktori: mēs esam brīvprātīgo organizācija, mēs dzīvojam izkaisīti, esam padoti atsvešināšanās procesam. Mūsu pamatos grūtā situācija, ko izraisa minētie faktori prasīt prasa, lai mēs sistemātiski mēģinātu grūtības izprast un tikpat sistemātiski meklētu ceļus kā tās pārvarēt. Manuprāt, trimdas sabiedrisko darbinieku, ieskaitot LF aktīvos dalībniekus, vairākums labprātāk grūtības pacieš nekā tās pārvar. Tam pamatā mazdūšība, kuru nemana svētku runās, bet kas šād un tad dzirdama, kad kāds privātās sarunās sāk izkratīt sirdi un jo sevišķi, kad jāsāk runāt par kāda jauna pasākuma izvešanu. (Esmu arī sevi mazdūšību atklājis un mēģinu to pārvarēt. Izglītojoša bija nesen redzētā filma "The Chosen", kurā rādā divus žīdu nogrupējumus, kas ar lielu emocionālu spēku un daudz riskējot, katrs atklāti cīnās par savu pārliecību. Pie mums, turpretim, daudz cīņas otram aiz muguras pret otra pārliecību.)

Kā manu pienēsumu grūtību pārvarēšanai vispirms došu analīzi par informācijas plūsmes veidiem LF aktīvo darbinieku starpā, tad par informācijas saturu un beidzot ierosināšu iespējamus uzlabojumus.

Galvenais informācijas plūsmes veids ir padomes sēdes. Sēdes varētu noturēt trīs dažādos formātos: a) attiecīgās nozares pārzinis, viens pats vai ar palīgiem, ir sagatavojis padomes izvēlei alternatīvus priekšlikumus, var atbildēt jautājumus par katra priekšlikuma paredzamajām konsekvencēm utt. (vispielasāk pazīstamās sēdes ar šādu formātu notiek Baltā Namā); b) katras nozares pārzinis ziņo par padarīto, jautā ko un kā darīt tālāk; c) pārzinis ziņo, ka nav paspējis padarīt, ka būs nākošreiz, citi to pieņem klusu ciešot vai arī parādot

izdarīšamu

padomes

visa

līdzjūtību un pieņemot solījumu par nākošo reizi. LF padomes sēdēs neredz visai daudz pirmo formātu, bet stipri daudz redz otru un arī trešo. Varu atcerēties tikai ļoti nedaudzas reizes septiņos gados, kad kādam padomes loceklim padome vai priekšsēdis prasīja, lai loceklis savu darbu dara labāk. Otrais formāts ir ļoti neproduktīvs, salīdzinot ar pirmo. Agrāk mani tas ļoti traucēja. Tagad atzīstu, ka pašreizējos apstākļos, tam arī savas priekšrocības, galvenokārt no katra padomes locekļa personīgā viedokļa. Proti, otrajā formātā padome palīdz loceklim sadūšoties, kērties pie darba; padome uzņemas lielāku atbildību par šo darbu un loceklis mazāku (Se, manuprāt, interesanta ilustrācija: kad piedalījos padomes sēdēs pēc tam, kad padomē vairs nebiju šad un tad uzrunāju padomi lietojot vārdu "jūs" nevis "mēs" un man to šad un tad dažī padomes locekli pārmeta. Ar šādu uzrunu izteicu to, ka padomei ir sava atbildība, kuru, kaut arī cik stingrā pārliecībā kādā lietā es nebūtu, es netaisos apšaubīt vai atņemt. Turpretim pārmetējiem padomes locekļiem svarīgākais bija, man liekas, arī mani padarīt par līdzatbildīgu.); padomes loceklim nav sēdei tik labi jāsaprotas; viņš aizbrauc mājās ar gatavu darba plānu. Šāda sadursme starp LF un personīgām interesēm ir dabīga un neizbēgama. Tā sevišķi nelabvēlīgi skar brīvprātīgas organizācijas, jo to darbiniekiem viņu svarīgākās intereses ir ārpus organizācijas.

Informācijās izmaiņa padomes sēdēs ietvar ne tikai padomes locekļus, bet visus, kas tur piedalās. Agrāk vairāk, tagad mazāk piedalījās revīzijas un finanču komisiju locekļi un citi ieinteresētie. Kad kļuva redaktors/ padomes neloceklis turpināju piedalīties gandrīz visās sēdēs vismaz daļu laika. Pats domāju un arī no citiem nebiju dzirdējis neko citu kā tikai labvēlīgu nostāju pret šādu demokratisku atklātību. Laikā, kad izcēlās domstarpības starp mani un padomi par pievienota raksta iespiešanu apkārtrakstā, kuru rezultātā atteicos turpmāk rediģēt apkārtrakstu, atklāju, ka divi padomes locekļi domā citādi. Viens teica, ka padomes sēdes ir slēgtas. Otrs teica, ka, ja es tā rakstot, tad mani nevarot pielaist padomes sēdēs.

Nākošais informācijas plūsmes veids ir padomes sēžu protokoli, kurus saņem padomes un revīzijas komisiju locekļi, apkārtraksta redaktors. Esmu ierosinājis padomei, lai LF pilnsapulces un revīzijas komisijas protokolu piesūta visiem dalībniekiem, kas sekretāram piesūta sev adresētu un apmaksātu aploksni. Ierosinu to darīt arī ar padomes sēžu protokoliem. Varētu arī dalībniekiem ieteikt līdz ar aploksni atsūtīt ziedojumu izdevumiem par protokola pavairošanu.

Nezinu vai kāds dalībnieks ir šādā veidā kādu protokolu saņēmis, bet, ja viņš to darītu, tad viņš atklātu, ka padomei protokolu rakstīšana bieži sagādā lielas grūtības. Padomes vēsturē zinu vismaz divus posmus, kad vairākās sēdēs iztrūkuši protokoli par iepriekšējo sēdi. Par sēdēm pirmajā posmā, pirms vairākiem gadiem, cik man zināms, protokolu nav vēl šo baltu dien". Par divām sēdēm otrajā posmā protokolu vēl nebija šī gada jūlija beigās, kaut arī abu protokolu rakstītāji man bija apsūtījuši protokolu vairākus mēnešus iepriekš. (Prasīju protokolu, jo tie bija noderīgi apkārtrakstus sastādot.) Parastā problēma ir, ka protokolu saņem ilgi pēc sēdes. Kad man apnika šīs hroniskās grūtības paciest, 1978. gada rudenī uz gadu pieteicos sēdes protokolēt. Tani gada visi protokolu saņēma, cik atceros, nekad ilgāk kā divas nedēļas pēc sēdes. Izveidoju arī standarta formātu

1982. g. nov.
1982. g. maijs
atmīt

ar pastāvīgu protokola daļu numerāciju (lai būtu vieglāk kaut kam izsekot caur vairākiem protokoliem), ar noteiktām apakšnodalām, ar kuru palīdzību bija izcelti un viegli atrodami lēmumi. Protokola beigās bija parādīts, kurās daļās minēti katram padomes loceklim veicamie uzdevumi. Šādu protokola veidu un ātro protokola izsūtīšanu atzina, cik atceros, visi padomes locekļi, bet īsta vajadzība pēc tā bija tikai tiem, kas apzinīgi un laicīgi centās veikt savus uzdevumus. Kops izbeidzu rakstīt protokolus, ir pakāpeniski pazudusi laicīgā protokola uzrakstīšana (kas man prasīja nepilnas dienas vai divu vakaru darbu), bet gandrīz (vairs neizceļ lēmumus) nemainīts palicis formāts.

Agrāko gadu protokoli ir grūti atrodami. Tādēļ pagāja vairāki gadi un nevajadzīgi lielas pūles prasīja sastādīt padomes līdzšinējo, kaut nepilnīgu, bet tomēr ļoti noderīgu padomes lēmumu sarakstu.

Parastās padomes locekļu reakcijas protokolu problēmas lietā ir vienaldzība, minēt ikreizējo iemeslu vai ieganstu kāpēc šoreiz protokols nav uzrakstīts un cerēt uz labāku nākotni, neskatīties uz šo lietu garākā perspektīvā. Arī revīzijas komisijas locekļi nav nekad uztraukušies par protokolu trūkumu, kaut arī lielākai viņu tiesai protokolā ir galvenā informācija par padomes darbu. Varbūt padomei vajadzētu noskaidrot, ko dara organizācijas, kas darbojas efektīvāk kā LF. Piem., Latviešu Centrs Toronto vai ALA, kuras valdes locekļi katras sēdes īsprotokolus, kuros ir tikai lēmumi un uzdotie darbi, no sekretāra palīga saņem nedēļu pēc sēdes.

Beidzot jāpiemin, ka svarīgs informācijas plūsmas veids ir vēstules un vēl jo vairāk telefons. Ar laiku, cerams, ka būs arī elektroniskais ziņu dēlis.

Tālāk par informācijas saturu. Īsumā par padomes sēdēm. Mani ļoti drīz pēc iestāšanās padomē sāka traucēt pārāk liels laiks, kas tika veltīts visādiem tīri tehniskiem un ne visai svarīgiem jautājumiem (kāds LF dalībnieks, kurš noklausījies vienu otru sēdi, nesen teica, ka daudz runājot par "sīkumiem"), kurus varētu nokārtot viens vai nedaudzi padomes locekļi (piem., kā apmāksāt LF sūtījumus pa pastu, kā iekārtot reklāmas istabu dziesmu svētkos, utml.). Pats esmu aizrautīgi piedalījies šādās sarunās par "sīkumiem" un saprotu to pievilcību: var ātri panākt konkrētus rezultātus; paspīdēt ar savām praktiskām zināšanām; aizbraukt mājās nevis ar uzdevumu, bet ar gatavu darba plānu; viegli radīt patīkamo sekmīgas sadarbības sajūtu. Bet man licies pēdējos 5-6 gados, ka padomes svarīgākais uzdevums ir gādāt, lai būtu iespējami vērtīgi un sabiedrībai nozīmīgi projekti, par kuriem balsot, lai veidotu LF "kultūrpolitiku". Pēc vairāku gadu pūlēm padome pirmo reizi par šādiem jautājumiem pusdienu norunāja 1979. gada martā. Pēc tam par šiem atkārtoti runāts un rakstīts, bet pirmais padomes ierosinātais projekts, kas saņēmis piešķirumu vai nonācis balsošanā ir radies pavisam nesen (J. Krēslīņa ierosinātais sēklas naudas piešķirums E. Hausenbergai-Sturmai, sk. 1982. g. balsošanas materiāli). Kad iestājos padomē, tad naīvi domāju, ka pārlicīgi daudz laika aiziet "sīkumiem", jo gadījies neparasts tehnisko problēmu sastrēgums. Vēlāk sāku domāt, ka visas tās lietas varētu nokārtot daudz ātrāk, ja attiecīgie padomes locekļi uzņemtos lielāku atbildību par saviem uzdevumiem un ja sēdēs vairāk

pielietotu 7. lp. minēto formātu a. Kad sākās runāšana par "kultūrpolitiku", tad drīz sāku just tādu kā nedrošības gaisotni, gandrīz katru reizi, kad par to runāja. Varēja redzēt, ka padome ir vēl tālu no kaut kādu konkrētu lēmumu pieņemšanas šīnī lietā, jo to, ko lika priekšā vairākums uzņēma negatīvi, bet pats neko konkrētu arī nelika priekšā. Kāpēc tas tā? Ko darīt? ir ļoti plaši jautājumi, pie kuriem atgriezīšos vēstules beigās.

Tagad par tās informācijas saturu, kuru saņēmu no padomes locekļiem un revīzijas komisijas ievietošanai apkārtrakstā.

Uzskatīju, ka mans galvenais uzdevums un ka padomes un revīzijas komisijas ļoti svarīgs uzdevums ir iespējami pilnīgi informēt dalībniekus par LF darbu un par darba uzlabošanas iespējām. Ilgu laiku domāju, ka šīnī jautājumā esmu vienis prātis ar padomi un revīzijas komisiju, kaut arī tas neparādījās padomes un revīzijas komisijas darbos. Proti, neviens padomes vai revīzijas komisijas loceklis mani nepārstāvēja ar rakstu, kuru pēc viņa ieskatiem dalībniekiem būtu svarīgi lasīt vai ar idejām kā dalībniekus labāk informēt. Visbiežāk raksti radās uz manu pieprasījumu (izņemot priekšseiza rakstus, kas parasti iesākas ar priekš. un manām pārrunām par raksta vajadzību un saturu), palīdzot ar manām idejām par raksta saturu (no idejām grūtāk izvedamās tika pilnīgi vai daļēji ignorētas, piem., ka gada pārskatos pēc- NNN numuram vajadzētu būt salīdzinājumiem ar vairākiem iepriekšējiem gadiem), un nereti pēc atkārtotiem atgādinājumiem. Gatavie raksti dažreiz bija diezgan negatīvi, tur bija grūti saskatīt autora cenšanos iespējami labi informēt dalībniekus. Šos trūkumus izskaidroju ar parasto nostāju pret brīvprātīgu darbu līdz domstarpības par pievienoto rakstu lika man mainīt uzskatus. Tagad domāju, ka starp LF aktīvajiem darbiniekiem ir tādi, kas domā, ka labāk, ja dalībnieki visu nezina (piem., ka eksistē kritiski uzskati par padomes darbu), ka apkārtraksts ir galvenokārt LF un padomes reklamēšanai ne dalībnieku informēšanai, ka svarīgākais ir, lai LF neklūtu kontroversiāls. Mana kļūda bija, ka jau agrāk nemēģināju noskaidrot padomes locekļu uzskatus par apkārtraksta uzdevumiem, ka pārrunās nemēģināju ar padomi vienoties par to, un ka, daudz nedomājot, darbojos savai sākotnējai norunai ar LF priekšsēdi (sk. 6. lp.) sekojot.

Domāju, ka šīs domstarpības, kuru rezultātā padome izpēma manu, šē pievienoto rakstu no jau salikta 34. apkārtraksta numura un es atteicos no tālākas apkārtraksta rediģēšanas apstiprina iepriekšējā paragrafa slēdzā un ir arī citādi pamācošas, tādēļ to norisi atstāstīšu sīkāk. (Lūdzu citus, caur viņu teikto, šeit minētos darbiniekus pārāk uz mani neļauties, jo teiktais tika teikts LF lietas kārtojot, ne kaut kādās privātas sarunās. Man uz nevienu nav ļauns prāts. Visi padomes locekļi man personīgi ir ļoti simpātiski, atzīstu viņus sasniegumus LF labā, kaut arī nedomāju, ka mana raksta izraisītā reakcija ir viens no sasniegumiem, izņemot principā vēlamu redaktoru maiņu, kuru atbalstu un atbalstīšu 100%. "Pastāvēs, kas pārmainīsies!")

Kad aprīļa beigās izsūtīju sava raksta pirmo, nenogludināto versiju ar pavadvēstuli, kurā lūdzu kritiskus komentārus, labojumus padomes un revīzijas komisijas locekļiem, saņēmu vienu lietišķu atbildi, galvenokārt ar labojumiem, kurus, par cik tos uzskatīju pareizus, izmantoju. Saņēmu arī divus īsus komentārus: tā jau esot, bet es pārāk ieejot sīkumos par padomes darbosanos;

nekā man neteiksot, lai neuzlabotu manu rakstu, atbildēšot pats savā rakstā. Tad valdība klusums līdz jūlija sākumam, kad sāku sagatavot 34. num. tekstu salikšanai. Tad izrādījās, ka bija cērēts, ka es pārdomāšu un rakstu neiespiedīšu, ieteica salikšanu atlikt, ko es nevarēju izkārtot. Bija bažas, ka rakstu pret LF izmantos Latvija Amerikā, ka dalībnieki stāsies laukā. un tad LF nevarēs sasniegt vissvarīgāko - 1000 dalībniekus. Atbildēju, ka man vissvarīgākais ir iespējami efektīvi atbalstīt latviešu kultūru un izglītību, ne vākt jaunus dalībniekus pirms LF nav sāva "kulturpolitika", ka LA nav nevienu kritizēto pie zemes piespiedusi, ka tādām kritikām es atbildēšu, ka es netaisos no LF izstāties un šaubos, ka būs daudzi, kas to darītu būtībā tehnisku nepilnību dēļ LF darbā. Man arī apgalvoja, ka manā rakstā esot tikai par pašreizējo padomi (sk. rakstu) un ka tur neesot neviena ieteikuma kā lietas labot (ir 3. pirmajā versijā bija 2). Turpmākās sarunas notika pēc 5. jūlija, kad nodevu apkārtraksta tekstu salikšanai (12. jūlijā iekārtoto apkārtraksta oriģinālu nodevu padomes sekretāram iespiešanai), ieskaitot telefonisku sarunu ar padomi sēdes laikā, 7. augustā. Par šo sarunu man bija jākaro, jo padome par manu viedokli neinteresējās. Kad sarunu iesāku, tad izrādījās, ka padome savu lēmumu izņemt manu rakstu no 34. nummuru ir jau pieņēmusi* un, ja pareizi sapratu, ir ar mieru manu rakstu ievietot kādā vēlākā numurā blakus pretrakstam. Es izskaidroju savu viedokli kaut arī izskaidrojums bija kļuvis par tīru formalitāti un atteicos turpmāk apkārtrakstu rediģēt (Padome zināja, ka to darīšu, jo biju jau agrāk paskaidrojis raksta izcenzēšana nozīmē, ka man jāatsakās.) Lūdzu, lai man at-sūta uzrakstītu padomes lēmumu un lai man dot iespēju dalībniekiem paskaidrot savu viedokli. Gaidīju gandrīz divus mēnešus un nesagaidīju, tāpēc atkārtāju lūgumu un man atbildēja, ka atbildi dabūšot.

Tā kā atbildes vēl nav, tad neesmu īsti drošs, ka pareizi saprotu padomes viedokli, tāpat kā neesmu īsti drošs, kas pieder atsevišķu padomes locekļu viedoklim un kas visas padomes viedoklim. Bet sarunās man teica sekojošo: man esot negatīva nostāja; ja tik es nelietotu parākuma toni, tad viss būtu labi; ka viens teikums rakstā ļoti apvainojot vienu padomes locekli; ka šo rakstu var iespiest tikai kopā ar pretrakstu (vienā versijā bija 34. numurā ievietot speciālu lapu ar pretrakstu, otra - abus rakstus ievietot vēlākā numurā); ka LF apkārtrakstam nevarot piemērot parastos preses brīvības principus.

Mans sarunās izteiktais viedoklis bija: manu rakstu izcenzēt nozīmē ignorēt preses brīvības principus; nav praktiski iespējams kātram rakstam atņemt pretrakstu (parasti pretrakstus iespiež vēlāk); ka esmu ar mieru sagatavot speciālnummuru par mana rakstā skartām lietām ar pretrakstiem un manām atbildēm tiem; ka pretrakstu laicīgi iesniegšana būtu radusies praktiska iespēja abus rakstus iespiest vienā nummurā; ka kritikai ir demokratijs; ļoti svarīga un radoša funkcija; ka esmu galvenokārt atbildīgs iepretim LF dalībniekiem un nevis padomei; ka padome šo rakstu padara svarīgāku nekā tas liksies dalībniekiem; ka padomes locekļiem va-
* Iespējams, ka lēmums bija pieņemts telefoniski jau pirms sēdes. Tāda iespēja izriet no vienas telefona sarunas pirms sēdes, kurā man teica, lai rakstu ņemot laukā.

jadzētu vairāk pūlēties ~~stākt~~ savas un padomes, padomes un LF intereses; ka šī padomes rīcība ir pret jebkuru precedentu padomes un redaktora attiecībās.

Tagad varu papildināt savu viedokli: kaut arī sākumā man likās, ka padomei vajadzēja pieturēties pie manas sākotnējās vienošanās ar iepriekšējo LF padomes priekšsēdi (sk. 6. lp.), tagad saprotu, ka šī vienošanās nav šai padomei saistoša, tādēļ padome varēja pēc statūtiem darīt visu ko, lai tiktu no manis valā; domāju, ka padome to varēja darīt daudz labāk: tai vajadzēja nevis izvairīties no manu uzskatu noskaidrošanas, bet gan tos aktīvi meklēt; prasīt revīzijas komisijas ieskatus; visus uzskatus rūpīgi izvērtēt un tad lemt; šādos gadījumos ir ļoti svarīgi, lai būtu noteikta procedūra kam sekot - padome, liekas, improvizēja; LF, ka visām labām demokratijām, vajaga vismaz divus vienu no otra neatkarīgus (kā Kongress un Prezidents ASV) iestādījumus, kas viens otru kontrolē; apkārtraksta redakcijai, tāpat kā padomei, ir vajadzīga interesēties par LF darbu un stāvokli; tāpēc ap LF apkārtrakstu var veidot otra neatkarīgo iestādījumu; uz jau agrāk aprakstītiem noteikumiem (sk. 6 lp.) LF padome varētu nodot apkārtrakstu vienam redaktoram vai redakcijas koleģijai; katru gadu redaktoru vai koleģiju padome apstiprinātu no jauna; redakcijas koleģija varētu būt revīzijas komisija, kas tādā veidā iegūtu iemeslu aktīvi darboties visu gadu un kļūtu daudz spējīgāka kā pašlaik vērtēt LF darbu, kuru padome kontrolētu caur nominācijas komisiju, un kuras galvenais uzdevums būtu aizstāvēt dalībnieku un LF, nevis padomes, intereses; LF nāktu par sliktu, ja apkārtraksts kļūtu par padomes oficiozu, kur parādītos tikai padomei piemēram raksti; tādēļ redaktors nevar būt padomes loceklis.

Apskatu par informācijas plūsmu nobeigšu ar ierosinājumiem par tās uzlabošanu, kas savukārt novestu pie citiem uzlabojumiem LF darbā. Manuprāt, informācijas plūsmas uzlabošanai jāsākās ar padomi. Informācijas plūsma starp padomes locekļiem notiek grūtos apstākļos: tā galvenokārt plūst tikai 3-4 reizes gadā, katru reizi uz pāris dienām, padomes sēdēs; sēžu starplaikos pārtrūkst plūsmas kontinuitāte, jo padomes locekļi, kā jau cilvēki, aizmirst sēdēs runāto, jo viņi padoti iespajdiem maizes darbā un darbā savā vietējā sabiedrībā, kuri no LF informācijas plūsmas viedokļa ir lielā mērā "trokšņi". Pat tehniskie amati un uzdevumi, kurus uzņemas atsevišķi padomes locekļi, var kļūt par "trokšņiem", kas traucē saklausīt LF plašākās intereses. No otras puses līdzšinējo padomju galvenie sasniegumi ir lielā mērā atsevišķu labu un kompetentu tehnisko amatu pildītāju sasniegumi. Piem., mums vienmēr ir bijuši vai nu labi vai vismaz apmierinoši sekretāri (tie neraksta protokolus, bet izsūta balsošanas materiālus un apkārtrakstus), atceros vienu kasieri, kas veselu gadu varonīgi cīnījās, lai ievestu skaidrību iepriekšēja kasiera chaosā atstātajās grāmatās. Pēdējais piemērs norāda uz vēl vienu veidu kā pārtrūkst informācijas plūsma LF darbā: kāds padomes loceklis izbeidz savu darbu jau labu laiku pirms oficiāla termina un, nevis palīdz, bet traucē sava amata pārnēmejam uzsākt darbu. Lai uzlabotu kontinuitāti LF darbā, it īpaši amatus pārņemot, esmu ieteicis uzrakstīt katra amata pienākumus, ieskaitot procedūru pēc kādas says amats jānodod nākošajam tā pildītājam. Pašreizējā padome sādu uzrakstīšanu iesāka un ceru, ka arī pabeidza. Pienākumu apraksti vispirms katram, kas amatu uzņemas, padarīs skaidrus viņa pienākumus un tad būs viegls veids kā palīdzēt savus pienākumus neaizmirst. Varbūt derētu arī vest amata grāmatas, kurās īsumā būtu aprakstītas amatus pildot sastaptās problēmas un atrastie atrisinājumi.

Amata pārnēmējs pārnemtu arī grāmatu. Šādā veidā varētu samazināt pašreiz vērojamo tipisko situāciju, kad amata pārnēmējs nevis mācas no savu priekšgājēju kļūdām, bet gan tās atkārto. (Šī vēstule ir šādas grāmatas paraugs, kaut ne parāk laba.)

Par atsevišķu amatu pildītāju darba uzlabošanu vēl svarīgāks padomes uzdevums ir uzlabot informācijas plūsmu tā, lai padomei būtu iespējams nonākt pie rūpīgi apsvērtiem lēmumiem lietās, kam sakars ar plaša rakstura uzlabojumiem LF darbā vai kuras ir kontroversiālas. Šādi lēmumi vienmēr saistīti ar risku un parasti ir kontroversiāli (par sevi. Tādus lēmumus savos 7 gados LF darbā neatceros. Domāju, ka šādi lēmumi prasa lielāku kontinuitāti informācijas plūsmā nekā tā ir bijusi līdz šim, jo šie lēmumi prasa dziļu situācijas izpratni un padomes locekļu pārliecību, ka par spīti riskam ir vērts par lēmumu balsot. Daudz vieglāk ir nonākt pie "drošiem" (t.i., nekontroversiāliem), to mums-neviens-nevar-pārmest, vai arī tīri tehniskā rakstura lēmumiem. Kā panākt lielāku kontinuitāti? Nezinu labāko veidu, bet šē ir daži ierosinājumi padomes apsvērsšanai. Vienu vai vairākas garo nedēļas nogāļu sēdes (piem., četras dienas Tītdienas nedēļas nogalē), kuru noturētu piem. Katskillos - Rotā vai draudzes īpašumā - līdzī brauktu arī gīmenes, trīs no sēdes četrām dienām veltītu vienam grūtam jautājumam, ne tikai tā apspriešanai, bet arī sevis un savu gīmeņu izglītošanai (ielūgt lietpratējus). Sēdes varētu paplašināt ar ielūgtiem LF dalībniekiem/interesentiem. Tās varētu arī sašaurināt uz nedaudziem padomes locekļiem - padomes plānošanas grupu, kuras uzdevums būtu sagatavot rūpīgi izstrādātus priekšlikumus padomei (sk. formatu a, 7. lp.). Varētu noturēt nedēļu garu sēdi 3x3 ietvaros. Plānošanas grupa varētu sanākt arī uz īsāku laiku biežāk (reizi mēnesī). Tai nebūtu jāsastāv tikai no padomes locekļiem. Plānošanas grupas varētu darboties līdzīgi 3. & 4. lp. aprakstītajai komisijai.

Padome, protams, nevar būt labāka kā tās locekļi, tādēļ apskatīšu arī locekļu "uzlabošanu". No LF viedokļa kāda locekļa vai visvērtīgākā īpašība ir spēja gūt gandarījumu par labi padarītu LF darbu. Šo spēju var stiprināt, tā man māca personīgā pieredze, noskaidrojot savus uzskatus par latviešu sabiedrības lomu savā dzīvē (praktiski ir tā, ka mums gandrīz visiem ir reāla iespēja iztikt bez šīs sabiedrības). Gandrīz visnevērtīgākā īpašība ir domāt, ka "es sevi upurēju darbā, ko neviens cits nevar un negrib darīt", kaut arī upurēšanās notiek augstu ideālu vārdā. Darbu labi padara nevis nepārdomājot uzņemoties pienākumus, tad tos aizmirstot, paviršī vai ar lielu nokavēšanos izdarot, bet gan uzņemoties to, ko var pildīt un to izpildot tā, ka pārējie padomes locekļi tiklab uz solījumiem kā arī uz darba kvalitāti var palauties. Biju ļoti iepriecināts, redzot, ka vismaz daži kandidāti padomei un revīzijas komisijai, dalībniekiem apsolīja pildīt zināmus pienākumus. Jācer tikai, ka solījumi tiks arī pildīti. Ja padomes loceklis nepilda savu pienākumu pārējiem jāprasa, lai viņš to dara un jāpiedāvā sava palīdzība. Tā kā visi jaunie padomes locekļi ir nelietpratēji LF darbā un parasti tie ir ar mazām vai viduvējām zināšanām latviešu kultūrā un izglītībā, tad viens pienākums ir nekad neaizmirst savu zināšanu robežas un otrs pienākums ir sevi izglītēt. (Piem., visos 7 gados padome bijis tikai viens loceklis, kas varēja proponēt priekšlikumus par vajadzīgiem projektiem, kuri guva plašāku atsaucību. Lielākā padomes locekļu daļa to pat nemēģināja.

atsevišķa sava
dab

Domāju, ka
nesekmība
daļēji iz-
skaidrojama
ar manu ne-
pietiekamo
situācijas
izpratni.

Mani mēģinājumi nebija sekmīgi, jo neguva atsaucību, piem., priekšlikums par pilna laika vidusskolas skolotāja algošanu. Dažādus priekšlikumus, kas nekad nerealizējās var atrast pēdējos 10-15 apkārtraksta numuros.) Vajadzēti arī iepazīties ar LF un padomes darbu agrāk. To var izdarīt pārļasot vecus apkārtrakstus un protokolus, izlasot padomes lēmumu krājumu, Būtu labi, ja visi jaunie padomes locekļi šo informāciju saņemtu automatiski. Ar laiku vajadzētu uzrakstīt padomes darba vēsturi, kuru izdalītu visiem kandidātiem. Ja savu zināšanu trūkumu ignorē, tad notiek, ka tukšumu aizpilda kaut kas mazsvarīgs, piem., koncentrēšanās uz birokratiju, mēģinājumi izpatikt, izvarīšanās no kontroversijām, bet tikai ne latviešu kultūras un izglītības veicināšana. Sevis izglītošana jo sevišķi svarīga tieši jaunākiem gados padomes locekļiem, jo viņi to var visvieglāk izdarīt. Šī ir viņu lielā priekšrocība, nevis kaut kāda mistiska jaunības gudrība, kādu reizēm liekas, no viņiem sagaidām. Bet, ja viņi šo priekšrocību neizmanto, tad viņi kļūst, tāpat kā vecie, tukšas mucas, kas tālu? skan (tādas mucas ir starp man pazīstamiem latviešu jauniešiem).

Ja padomes mēģinājumi savas lemsēnas spējas uzlabot sekmētos, tad varētu sākt kustināt projektu. lietas 3.&4. l.p. aprakstītā veidā. Seit vēl gribētu aprakstīt vienu mūsu kultūras lauku, kas tiek pamests novārtā, kur tādēļ LF varētu spēlēt vadošu lomu, veikt mūsu tautas pastāvēšanai ļoti nozīmīgu darbu, ko citi sistematiski nedara, bet kas no LF prasītu lielu drošsirdību. Tas ir uzlabot trimdas latviešu zināšanas par kultūras dzīvi šodienas Latvijā. Uzlabošana ir viens veids kā palīdzēt apturēt dabisko atsvešināšanās procesu, kura rezultātā mēs labākā gadījumā kļūsim par jaunu tautiņu, "trimdiešiem", (Brazīlijas latvieši ir vistālāk šinī virzienā aizgājuši) vai sliktākā gadījumā asimilēsimies. Atsvešināšanās process starp nākotnes trimdiešiem un latviešiem (Latvijā) jau ir tik tālu aizgājis, ka dažos trimdiešu nogrupējumos, kuriem ir īpaši maz zināšanu par latviešiem, bet kas paši to parasti neapzinas, ir pret latviešiem vērsta neuzticības un naida nostāja kāda ir raksturīga nostājām pret svešiniekiem ("kāpēc mums palīdzēt latviešiem, ieskaitot padomju varas ieslodzītos, nevar zināt, kas viņi tādi ir, mums pašiem diezgan visādu vajadzību" - apmēram tādu domu nesen dzirdēju). Šī primitīvā nostāja izpaužas nekonstruktīvā, no latviešu tautas atbrīvošanas un pastāvēšanas viedokļa, politikā, kas būtībā ir automatiski refleksi pret mūsu ienaidnieku - padomju varas - izdarībām (ja viņi tā, tad mēs otrādi un kulturālā barbarismā (kārtīgi nākošie trimdieši nedrīkst interesēties par latviešu kultūras dzīvi). Vēl lielākā nākošo trimdiešu daļā ir vienaldzība iepretim latviešiem un pat trimdiešiem ārpus sava pagasta. Lai šo atsvešināšanās procesu kavētu, mums vajaga regulārus pārskatus trimdas periodikā par kultūras dzīvi Latvijā, vieglāk pieejamu Latvijas latviešu literatūru, utt., ko visu LF varētu veicināt.

Ja esi ticis līdz šai vietai, tad sāc par jaunu, atzīmē neskaidrības, savas idejas, atraksti vai pastāsti man par tām. Vai mums nevajadzētu sanākt kopā uz garākām parrunām?

Visu labu,

4.X.82.

Uldis
Uldis Blukis
710 East 22nd Street
Brooklyn, N. Y. 11210
tel. 212 859-1336(m)
780-5455(d)